

บทคัดย่อ

การศึกษาในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการในการนำนโยบายสาธารณะสุรากลั่นชุมชนไปปฏิบัติ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การบริหารจัดการสุรากลั่นชุมชนในขั้นเตรียมการ การบริหารจัดการและการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน และข้อมูลจำนวนผู้ได้รับอนุญาตทำสุรากลั่นชุมชน ปริมาณและการเสียภาษีสุรากลั่นชุมชนและแนวโน้มของการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนตามนโยบายดังกล่าว ตลอดจนศึกษาถึงสาเหตุของแนวโน้มและข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข

จากการศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้เสียภาษี (ผู้ผลิต) และจำนวนภาษีสุรากลั่นชุมชนที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บได้ในระหว่างปีงบประมาณ 2547 – 2549 พบว่าแนวโน้มของการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนได้รับผลกระทบและไม่คงที่ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านตัวผลิตภัณฑ์ (สุรากลั่นชุมชน) พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำไม่ได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดและมีรสชาติเป็นที่นิยมเฉพาะกลุ่มไม่แพร่หลายทั่วไป ด้านผู้เสียภาษี (ผู้ผลิต) พบว่าขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับและวิทยาการสมัยใหม่และมีเงินทุนน้อยตลอดจนมีทัศนคติในทางที่จะหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ด้านผู้บริโภค พบว่าส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทและนิยมบริโภคสุรานอกระบบ (สุราเถื่อน) เนื่องจากราคาถูกและมีรสชาติที่ถูกปาก ด้านผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (กรมสรรพสามิต) พบว่ากรมสรรพสามิตมีข้อจำกัดหลายประการทั้งโครงสร้าง อัตรากำลังคน เครื่องมือเครื่องใช้ กฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนบุคลากรขององค์กร ทำให้การควบคุม กำกับดูแลด้วยประสิทธิภาพลงไปบางส่วน ด้านการสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบาย (รัฐบาล) พบว่ารัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ไม่ค่อยให้การสนับสนุนนโยบายสุรากลั่นชุมชนซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลเดิมภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เท่าที่ควรซึ่งเป็นการไม่ต่อเนื่องของนโยบาย

สาเหตุของปัจจัยทั้ง 5 ด้านนี้อาจปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและแนวทางต่อไปนี้เพื่อให้การบริหารจัดการนโยบายสาธารณะสุรากลั่นชุมชนของกรมสรรพสามิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น กล่าวคือ

1. กรมสรรพสามิตควรที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ ระดับชุมชนเพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมให้มีการผลิตสุรากลั่นชุมชนที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและลดต้นทุนการผลิต

2. ผู้รับผิดชอบควรเร่งระดมปราบปรามสุรานอกระบบ (สุราเถื่อน) อย่างจริงจังและเข้มงวด
3. จัดตั้งกลุ่มงานเฉพาะกิจออกทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ทราบทั่วกัน
4. สร้างระบบเครือข่าย เพื่อสร้างแนวร่วมในการเฝ้าระวังและชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมาย
5. มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์และผู้ถูกบังคับใช้
6. จัดอบรมและเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรของกรมสรรพสามิตทั้งในด้านการจัดเก็บภาษี ด้านการตรวจปราบปราม และด้านการปลูกจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการใช้มาตรการจูงใจต่าง ๆ
7. กำหนดแนวทางการบริหารจัดการของกรมสรรพสามิตให้เหมาะสมกับข้อจำกัดทั้งทางด้านโครงสร้างและอัตรากำลัง ตลอดจนทรัพยากร
8. ควรที่จะมีการศึกษาและติดตามผลการดำเนินงานของนโยบายนี้ต่อไปอีกช่วงระยะหนึ่งจากปี พ.ศ.2547-ปัจจุบัน เพื่อเปรียบเทียบผลและหาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวโน้มตลอดจนมาตรการตามนโยบายการบริหารจัดการสุรากลั่นชุมชนให้ดียิ่งขึ้น